

NATURCENTRUM AB

Naturvärdesinventering Valborgs Kulle, Härryda kommun

Naturcentrum projekt 2482 – NVI enligt Svensk Standard 199000
2020-08-20

Uppdragsgivare

Härryda kommun

Uppdragsgivarens kontaktperson

Anna Sofia Wannerskog, planarkitekt.

Tel. 031 - 724 88 39

anna.wannerskog@harryda.se

Uppdragstagare

Naturcentrum AB

Strandtorget 3

444 30 Stenungsund

Tel. 010-220 12 00

ncab@naturcentrum.se

Projektledare

Johan Svedholm

Tel. 010-220 12 17

Johan.svedholm@naturcentrum.se

Naturvärdesinventering och rapport: Erik Börjesson, Johan Svedholm

Naturcentrum AB

Kartmaterial

Metria AB

Omslagsbild

Blandskogsmiljö längs gångstråk i inventeringsområdets norra del.

Foton i rapporten

Samtliga foton är tagna i inventeringsområdet i samband med inventeringen.

Denna rapport bör citeras

Börjesson, E. Svedholm, J. 2020. Naturvärdesinventering Valborgs Kulle, Härryda kommun. Naturcentrum AB.

Innehåll

Sammanfattning	4
Uppdrag.....	5
Metodik.....	6
Naturvärdesobjekt och landskapsobjekt.....	6
Förarbete	6
Fältinventering	7
Detaljeringsgrad	7
Tillägg	7
Naturvårdsarter	8
Övrigt om arter.....	9
Nomenklatur – namnpresentation.....	9
Generellt skyddade biotopskyddsområden	9
Resultat	10
Inventeringsområdet.....	10
Läge.....	10
Beskrivning.....	10
Resultat av förarbete.....	11
Naturinventeringar	11
Naturvårdsarter	11
Gällande områdesskydd	11
Resultat av fältinventering	12
Naturvärdesobjekt.....	12
Naturvårdsarter	12
Generella biotopskydd.....	13
Redovisning av naturvärdesobjekt.....	15
Konsekvensbeskrivning	17
Konsekvenser för skyddade och rödlistade arter.....	17
Konsekvenser för generella biotopskydd	18
Kompensationsåtgärder för skyddade och rödlistade arter	18
Kompensationsåtgärder för generella biotopskydd	18
Referenser	20

Sammanfattning

Naturcentrum AB har på uppdrag av Härryda kommun genomfört en naturvärdesinventering av ett område vid Valborgs Kulle, i utkanten av Mölnlycke tätort. Inventeringen ska kunna utgöra underlag för upprättande av detaljplan. En beskrivning av konsekvenser för skyddade och rödlistade arter samt generella biotopskydd har gjorts. Även förslag till kompensationsåtgärder har tagits fram.

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** med detaljeringsgrad **medel** och med tilläggen **generellt biotopskydd, detaljerad redovisning av artförekomst** samt **fördjupad artinventering** avseende groddjur och fåglar. Den fördjupade artinventeringen kommer i huvudsak att förläggas till våren 2021 och redovisas separat, detta för att bättre täcka lek/häckningstid.

Inventeringsområdet omfattar cirka 7,4 ha och är beläget söder om Mölnlycke tätort i nära anslutning till bostadsområdena Vällsjö och Båtsmanstorpet. Terrängen består till stor del av igenväxande gräsytor med täta buskage, hårdgjorda ytor, bebyggelse och lövskog. Ett större lövskogsområde angränsar direkt mot inventeringsområdets norra kant. Vid inventeringen identifierades två naturvärdesobjekt. Totalt omfattar objekt med naturvärde cirka 1,5 hektar av inventeringsområdet (cirka 20 % av ytan). Identifierade naturvärdesobjekt utgörs av:

- **Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.** Två naturvärdesobjekt, ett utgörs av en lövskog med påtagligt inslag av ek och bok på mager mark. Det andra är ett lövskogsbryn med välutvecklat buskskikt med bärande och blommande träd och buskar samt förekomst av död ved.

Figur 1. Öppen mark med högrörtsvegetation och högt gräs centralt i området.

Uppdrag

Naturcentrum AB har på uppdrag av Härryda kommun, genomfört en naturvärdesinventering av ett område vid Valborgs Kulle, strax söder om Mölnlycke tätort, Härryda kommun. Inventeringen ska utgöra underlag för upprättande av detaljplan och bygglov. Inventeringen har genomförts enligt **Svensk Standard** för naturvärdesinventering (SS199000: 2014).

I uppdraget ingår också att bedöma konsekvenserna för skyddade och rödlistade arter och för generella biotopskydd vid en framtida exploatering, samt att ge förslag till kompensationsåtgärder för dessa värden. Specifikt efterfrågas konsekvenser för groddjur samt fåglar och för hur anläggandet av en dagvattdamm kan komma att påverka. En fördjupad artinventering av groddjur och fåglar kommer att genomföras våren 2021 och redovisas separat, detta för att bättre täcka lek/häckningstid. Först efter att den gjorts kan en fullständig bedömning av konsekvenserna för skyddade och rödlistade arter genomföras. I rapporten från naturvärdesinventeringen redovisas en enklare analys av konsekvenserna och möjliga kompensationsåtgärder.

Karta 1. Inventeringsområdet markerat med streckad linje, totalt ca 7,4 ha.

Metodik

Inventeringen har utförts enligt **Svensk Standard** (SS 19 90 00: 2014). Det innebär identifiering av geografiska områden med positiv betydelse för biologisk mångfald, samt bedömning av denna betydelse. Med biologisk mångfald avses; "mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem."

Naturvärdesobjekt och landskapsobjekt

Områden av positiv betydelse för biologisk mångfald ska avgränsas och beskrivas som naturvärdesobjekt eller landskapsobjekt. Naturvärdeobjekten ska naturvärdesbedömas och utgöras av en dominerande naturtyp. Landskapsobjekten kan bestå av flera olika naturtyper och behöver inte naturvärdesbedömas.

Naturvärdesobjektens betydelse för biologisk mångfald bedöms enligt en skala i tre eller fyra naturvärdesklasser enligt figur 2. Vid bedömningen görs en sammanvägning av områdenas artvärde och biotopvärde.

Naturvärdesklass 1–3 är obligatoriska och naturvärdesklass 4 är ett tillägg. Vid denna inventering har inte naturvärdesklass 4 ingått.

Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1
Störst positiv betydelse för biologisk mångfald
Högt naturvärde – naturvärdesklass 2
Stor positiv betydelse för biologisk mångfald
Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3
Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald

Figur 1. Naturvärdesklasser.

Förarbete

För att identifiera potentiella naturvärdesobjekt flygbildtolkades hela inventeringsområdet med hjälp av ortofoto. Relevant information om biologiska bevarandevärden och naturvårdsintressen eftersöktes dessutom från följande källor:

- Länsstyrelsen i Västra Götalands län
- Naturvårdsverkets Skyddad natur
- ArtDatabanken. Uttag av rödlistade, fridlysta, N2000 och skyddsklassade arter perioden 1980-01-01 till 2020-08-01.

- Härryda kommuns naturvårdsplan
- Inventering av värdefulla lav- och mosslokaler i Härryda kommun

Fältinventering

Fältinventering genomfördes genom att hela inventeringsområdet genomströvades. Utifrån beprövad kunskap och erfarenhet eftersöktes biotopkvaliteter och arter av betydelse för biologisk mångfald.

Inventeringsområdet har inventerats vid två tillfällen, 26:e juni och 6:e augusti 2020.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventering enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** kan utföras med olika detaljeringsgrad. Inventeringen genomfördes i detta fall med detaljeringsgrad **medel**. Det innebär att redovisningen omfattar naturvärdesobjekt med en yta av 0,1 ha eller mer samt linjeformade objekt med en minsta längd av 50 m och 0,5 m bredd.

Tillägg

Naturvärdesinventering enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** kan utföras med olika tillägg. Vid denna inventering har nedanstående tillägg ingått:

4.5.3 Tillägget **generellt biotopskydd** vilket innebär att alla områden som omfattas av det generella biotopskyddet enligt miljöbalken 7 kap 11§ och förordning om områdesskydd oavsett storlek, identifieras och kartläggs.

4.5.5 Tillägget **detaljerad redovisning av artförekomst** med avseende på skyddade och rödlistade arter. Det innebär att förekomster av de arterna redovisas på karta eller med koordinater. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet.

4.5.6 Tillägget **fördjupad artinventering** avseende groddjur samt fåglar, vilket innebär att de båda artgrupperna inventerats med den särskilda metodik, vid de tidpunkter och med den särskilda kompetens som kan krävas för artgrupperna. Den fördjupade artinventeringen av groddjur och fåglar kommer i huvudsak att förläggas till våren 2021 och redovisas separat, detta för att bättre täcka lek/häckningstid.

Naturvårdsarter

Med naturvårdsart avses art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Bland naturvårdsarterna har rödlistade arter och skyddade arter särskild betydelse. Naturvårdsarter kan, men behöver inte, tillhöra en eller flera olika kategorier enligt nedan.

Med **rödlistad art** menas art som enligt den internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet. Rödlistade arter delas in i olika hotkategorier. NT= Nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = Akut hotad och RE = nationellt utdöd. Rödlistade arter markeras i rapporten med någon av ovanstående hotkategorier efter artnamnet. Kategorierna VU, EN och CR räknas som hotade (ArtDatabanken, 2020).

Skyddade arter markeras i rapporten med § efter artnamnet. Med **skyddad art** eller **fridlyst** avses art som omfattas av förbud enligt 4–9 §§ artskyddsförordningen. När det gäller fåglar, som samtliga är skyddade, är praxis att särskilt beakta rödlistade arter och arter som redovisas i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv. Stöd för en sådan praxis finns i Naturvårdsverkets handbok (Naturvårdsverket 2009) där följande står att läsa: "Även om alla fågelarter omfattas av skydd enligt förordningen bör arter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen, rödlistade arter samt sådana arter som uppvisar en negativ trend prioriteras i skyddsarbetet." I handboken listas ett antal fågelarter vars populationer minskat med 50 % eller mer under perioden 1975–2005 enligt Svensk häckfågeltaxering. Dessa uppgifter är emellertid föråldrade och har därför inte beaktats i denna rapport såvida inte arterna är rödlistade eller redovisas i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv.

Skogsstyrelsen har tagit fram en förteckning över arter som genom sin närvaro indikerar att ett område har högt naturvärde i skog – **signalarter i skog**. Art som tillhör denna kategori markeras med S efter artnamnet. Arter som enligt Skogsstyrelsens förteckningar har lågt signalvärde i den aktuella regionen har inte beaktats vid naturvärdesbedömningen (Nitare 2000; Nitare 2019).

För varje Natura 2000-naturtyp finns en lista på **typiska arter**. Dessa används för att bedöma ett områdes bevarandestatus. Typiska arter markeras med T efter artnamnet. En typisk art anses i första hand vara relevant för vissa naturtyper, men i praktiken kan många typiska arter även fungera som naturvårdsarter även i andra naturtyper.

Arter som bedöms uppfylla definitionen för naturvårdsart men som inte tillhör någon av ovanstående kategorier markeras med NV efter artnamnet. Sådana arter kan vara mindre allmänna arter eller arter som kan betraktas som indikatorarter men som inte finns redovisade på officiella listor.

Övrigt om arter

Inventering av arter syftar till att med rimlig säkerhet utgöra underlag för naturvärdesbedömning samt avgränsning av naturvärdesobjekt och landskapsobjekt. Det innebär att det kan finnas fler naturvårdsarter, rödlistade arter och skyddade arter utöver de som påträffats och redovisats. För att med större säkerhet konstatera eller utesluta om vissa arter finns eller inte finns i ett område krävs normalt upprepade, specialiserade, artinriktade och fördjupade inventeringar.

De under inventeringen påträffade naturvårdsarterna kommer att registreras på Artportalen.

Nomenklatur – namnpresentation

Samtliga arter anges med vedertagna svenska namn. För naturvårdsarter presenteras det vetenskapliga namnet första gången de omnämns i text eller i tabell. Namnen, såväl de svenska som de vetenskapliga, följer dyntaxa. I bildtexterna anges båda svenska och vetenskapliga namn.

Generellt skyddade biotopskyddsområden

Generellt skyddade biotopskyddsområden är skyddade enligt miljöbalken 7 kap 11§ och bilaga 1 till förordningen om områdesskydd. De flesta generellt skyddade biotopskyddsområdena finns i jordbrukslandskapet (Naturvårdsverket, 2012). Dessa är:

- Allé
- Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- Odlingsröse i jordbruksmark
- Pilevall
- Småvatten och våtmark i jordbruksmark
- Stenmur i jordbruksmark
- Åkerholme

Resultat

Inventeringsområdet

Läge

Inventeringsområdet är beläget i den södra utkanten av Mölnlycke tätort, i ett område med många bostäder i både en- och flerfamiljshus, bostadsområdena Vällsjö och Båtsmanstorpet finns i närheten. Från den norra kanten av inventeringsområdet och norrut finns en lövskog med stort inslag av ädellöv (bok och ek). Utanför tätorten, söder om inventeringsområdet, finns ett större område med skog. Mindre än en kilometer norr om inventeringsområdet finns Rådasjöns naturreservat, ett stort reservat kring Rådasjön. 500 m väster om inventeringsområdet finns en mindre sjö, Vällsjön.

Beskrivning

Inventeringsområdet är ungefär 7,4 ha stort. En stor del av de centrala delarna består till stor del av bebyggd mark, parkeringsyta, lek område för barn och skötta gräsytor. I den sydöstra delen finns öppen gräsmark med inslag av buskage, enstaka träd och diken, marken är till viss del i igenväxning, andra delar har slagits. Här finns också tre grusplaner för idrott. I de norra, nordöstra och nordvästra delarna finns ett sammanhängande blandskogsområde som också fortsätter utanför inventeringsområdet. Här finns en stor blandning av trädslag, med flera ädla trädslag som ek, bok och ask. Även gamla tallar växer här. Skogen är delvis flerskiktad med både grova ekar, bokar och tallar, uppväxande träd av bl.a. rönn, asp, fågelbär och gran. Buskskiktet är också delvis välutvecklat med bl.a. hassel, hägg och brakved. Spår från ett tidigare mer öppet och betat landskap finns här som stenmurar och enstaka äldre enar.

Områden som saknar naturvärde i inventeringsområdet utgörs främst av igenväxningsmarker med buskage av hägg, klibbal och videarter eller näringsgynnad flora som älggräs och åkertistel (figur 1.), samt bebyggda eller hårdgjorda ytor. Dessa områden saknar eller har liten betydelse för biologisk mångfald och bidrar i sitt nuvarande tillstånd inte till mångfald inom arter, mellan arter eller ekosystem. Det är här viktigt att notera att tillägget naturvärdesklass 4 inte ingått i inventeringen och att miljöer som motsvarar klass 4 här behandlas som "Områden som saknar naturvärde". Exempel på sådana miljöer i inventeringsområdet är täta buskage, tillfälliga vattensamlingar och mindre grupper av medelgrova lövträd.

Resultat av förarbete

Naturinventeringar

En stor del av naturvärdesobjekt 1, den norra delen av inventeringsområdet, har klassats som hänsynsklass 3 i naturvårdsplanen för Härryda kommun (Härryda kommun 2012). Hela skogsmiljön i den norra delen av inventeringsområdet (naturvärdesobjekt 1 & 2) utgör ett objekt i ädellövskogsinventeringen av Härryda kommun från 1986. Inventeringen är framtagen av den tidigare Länsstyrelsen i Göteborgs- och Bohus län.

Naturvårdsarter

Vid sökning i Artportalen (artportalen.se) för perioden 1980-2020 hittades uppgifter om fynd av ett flertal rödlistade fågelarter. Många rör förbiflygande individer av arter vilka kan uteslutas som häckande i området. Det är arter som har helt andra krav på sin livsmiljö, t.ex. marina arter eller att observationerna är gjorda utanför häckningstid. Många av fynden är från hösten och rör fåglar på flytt.

Under häckningstid har de rödlistade arterna grönsångare, ärtsångare, svartvit flugsnappare och entita rapporterats sjunga i området. Vid ett tillfälle har mindre hackspett rapporterats under häckningstid.

Nattskärra, en art som tas upp i fågeldirektivets bilaga 1 och är en prioriterad art i skogsvårdslagen och fram till 2010 varit rödlistad, har hörts spela i området.

Den nationellt fridlysta arten vanlig groda har observerats spela i området, totalt 40 individer.

Idegran, fridlyst och signalart enligt Skogsstyrelsen, har rapporterats växa med ett exemplar i den skogliga delen av området.

Gällande områdesskydd

Hela inventeringsområdet ingår i en värdetrakt för skyddsvärda träd, utpekad av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Detta medför samrådspplikt vid ingrepp som åverkar särskilt skyddsvärda träd. Inga särskilt skyddsvärda träd påträffades vid inventeringen.

Resultat av fältinventering

Karta 2. Naturvärdesobjekt och naturvårdsarter.

Naturvärdesobjekt

Två naturvärdesobjekt har identifierats vid inventeringen, båda klassade som påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3 och båda utgörs av skog. Objekt 1 är en mager lövskogsbiotop med påtagligt inslag av medelgrov bok och ek, men också många trivallövsarter samt äldre tallar. Marken är på flera ställen nött av intensivt nyttjande som skolskog. Objektet fortsätter utanför inventeringsområdets gräns och här återfinns grova ekar och bokar. Objekt 2 är en lövbrynmiljö med bl.a. ek och ett stort inslag av bärande och blommande träd och buskar. Båda miljöerna ingår i ett större ädellövsobjekt som identifierats vid en större lövskogsinventering i Härryda kommun 1986 (Envall 1986). En stor del av naturvärdesobjekt 1 har klassats som hänsynsklass 3 i naturvårdsplanen för Härryda kommun (Härryda kommun, 2012).

Naturvårdsarter

Vid inventeringen påträffades de rödlistade fågelarterna årtsångare (NT), grönsångare (NT), svartvit flugsnappare (NT) och en överflygande tornseglare (EN).

Den fridlysta arten vanlig padda påträffades i skogsmiljön i norra delen av området, naturvärdesobjekt 1.

Ask *Fraxinus excelsior*, rödlistad som EN (starkt hotad) förekommer med både vuxna träd och mindre plantor på flera platser i skogsmiljön i norra delen av området, naturvärdesobjekt 1 och 2.

De båda typiska arterna liljekonvalj (typisk art för 9190 näringsfattig ekskog) och backnejlika (typisk art för bl.a. 6270 silikatgräsmarker) påträffades.

Tabell 1. Påträffade naturvårdsarter inom inventeringsområdet vid fältinventeringen.

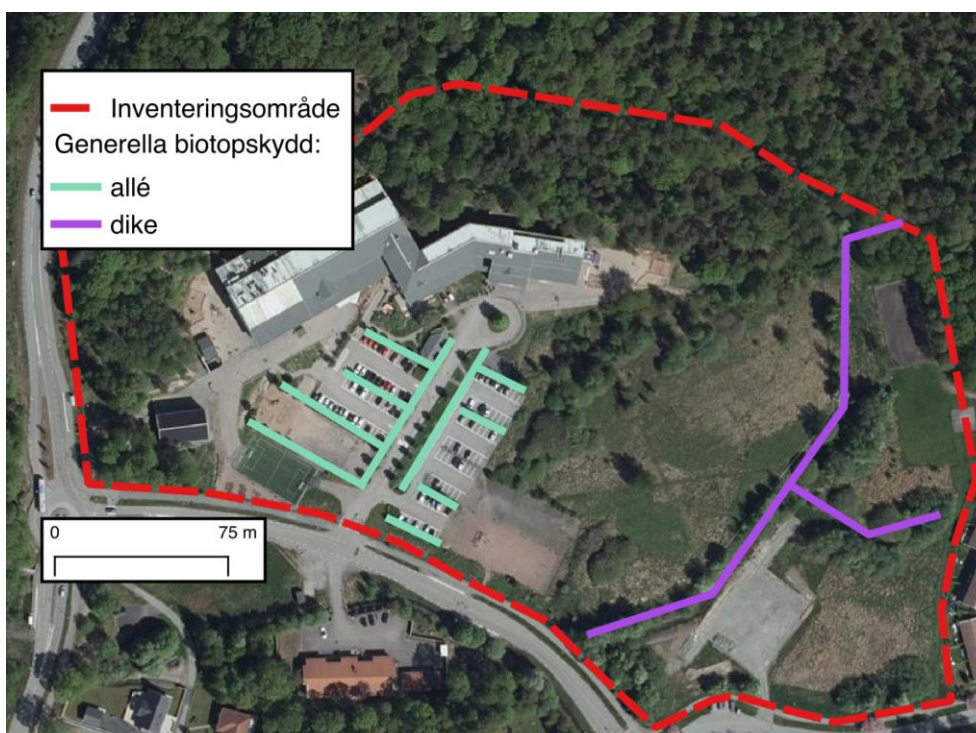
Organismgrupp	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	Kommentar
Kärlväxter	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN	Ett stort exemplar, flera unga.
Kärlväxter	Liljekonvalj	<i>Convallaria majallis</i>	Typisk art, 9190 näringsfattig ekskog	
Kärlväxter	Backnejlika	<i>Dianthus deltoides</i>	Typisk art, bl.a. 6270, silikatgräsmarker	
Groddjur	Vanlig padda	<i>Bufo bufo</i>	§	
Fåglar	Grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	NT	Spel/sång
Fåglar	Ärtsångare	<i>Sylvia curruca</i>	NT	Spel/sång
Fåglar	Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT	Spel/sång
Fåglar	Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN	Överflygande

Generella biotopskydd

Vid parkeringen centralt i inventeringsområdet finns flera rader av små lönnar vilka bedöms räknas som alléer. För att räknas som allé krävs: "Lövsått planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd" (Naturvårdsverket). Träden på parkeringen räknas som vuxna, även då de är kläna. Att de är kläna kommer genom upprepade beskärning.

I de öppna delarna av inventeringsområdet finns ett öppet dike vilket bedöms som småvatten i jordbrukslandskapet. Den omgivande marken har en karaktär av jordbruksmark, även då den inte brukas. För att räknas som småvatten krävs: "Ett småvatten eller en våtmark med en areal av högst ett hektar i jordbruksmark som ständigt eller under en stor del av året håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, våtar, översilningsmarker, kallkällor, märgelgravar, öppna diken, dammar och högst två meter breda naturliga bäckfåror. Arealbegränsningen avser inte linjära element som öppna diken eller högst två meter breda naturliga bäckfåror. Dammar anlagda för bevattningsändamål inbefattas inte i denna biotop" (Naturvårdsverket). Generella biotopskydd finns utritade i karta 3.

Karta 3. Generella biotopskydd, både öppna diken och alléer.

Redovisning av naturvärdesobjekt

Ett avsnitt av skogen i naturvärdesobjekt 1 där starkt slitage präglat fältskiktet.

Objekt ID: 1 Blandskog med inslag av ädellövskog

Area: 1,2 ha

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Natura 2000 habitat: Kan eventuellt bedömas som 9190, Näringsfattig ekskog.

Beskrivning: En flerskiktad blandskog med påtagligt inslag av medelgrov ek och bok. Här finns också flera grova och relativt gamla tallar. I övrigt är trädslagsblandningen rik, här växer rönn, fågelbär, asp, gran, ask, björk och oxel. Buskskiktet är på flera ställen välutvecklat med brakved, hassel, sälg och hägg. Inslaget av död ved är relativt rikligt med både grov och klen, stående och liggande ved. Fläckvis är marken hårt nött av att nyttjas som skolgård, här saknas nästan all vegetation på marken liksom liggande död ved. Marken är mager, med ris och liljekonvalj. Fynd av idegran (fridlyst) finns i Artportalen, arten påträffades även i samband med inventeringen men bedöms som trädgårdsrymling. På flera ställen syns berg i dagen. I Härryda kommuns naturvårdsplan har området både klassats som hänsynsklass 3 och utgör en del av landskapsobjekt 2.

Biotoper: Blandskog med stort inslag av ädellöv (ek och bok) på mager mark.

Biotopkvalitéer: Död ved, hålträd, torraka av ek, flerskiktat bestånd, liten bäck/fuktstråk, stenmur, bärande och blommande träd och buskar.

Naturvårdsarter: Ask (EN), vanlig padda (§), liljekonvalj (typisk art), svartvit flugsnappare (NT), grönsångare (NT).

Tidigare uppgifter: Ädellövskogsinventering i Härryda, 1986 (Envall 1986), Härryda kommuns naturvårdsplan (Härryda kommun, 2012).

Områdesskydd: Värde trakt för skyddsvärda träd.

Objekt ID: 2 Lövsbryns

Area: 0,3

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Beskrivning: Ett lövsbryn med stor trädslagsvariation. Asp, ronn, tysklonn, björk, ek, hägg, brakved, hassel, vildapel och ask förekommer. Beståndet är flerskiktat med ett välutvecklat buskskikt. Flera av arterna är viktiga för pollinatörer genom sin blomning och en födoresurs för bl.a. fåglar genom sin fruktsättning. Död ved förekommer, främst aspved, en resurs för många arter av vedlevande insekter och hålbbyggande fåglar. I Härryda kommuns naturvårdsplan utgör området en del av landskapsobjekt 2.

Biotoper: Lövsbryn.

Biotopkvalitéer: Död ved, flerskiktat bestånd, stenmur, bärande och blommande träd och buskar.

Naturvårdsarter: Ask (EN).

Tidigare uppgifter: Ädellövsbrynsinventering i Härryda, 1986, Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

Områdesskydd: Värde trakt för skyddsvärda träd.

Kommentar: Den tydliga karaktären av skogsbryn skiljer ut biotopen från den angränsande biotopen i objekt 1.

Konsekvensbeskrivning

Konsekvenser för skyddade och rödlistade arter

De rödlistade fågelarterna grönsångare och svartvit flugsnappare påträffades i skogsmiljön i norra delen av inventeringsområdet vid besök under försommaren 2020. De är båda arter som trivs i den varierade lövskogsmiljön här och vid förluster av skogsmiljö inom inventeringsområdet skulle det påverka arterna negativt. Inslaget av rika brynmiljöer, buskskikt och död ved gynnar fågellivet på platsen generellt, inklusive de rödlistade arterna.

Den rödlistade fågelarten tornseglare påträffades flygandes över området. Den häckar i Sverige främst på byggnader (undantaget Norrlands inland där den häckar i gammal tallskog) och kan med all sannolikhet inte häcka i naturmiljön inom inventeringsområdet. Däremot kan platsen vara en lokal för artens födosök. Tornseglaren äter insekter i den fria luftmassan, så miljöer vilka genererar många individer av flygande insekter är viktiga. Öppna gräsmarker med högortsflora, så som inventeringsområdet, kan vara insektsrika. En exploatering kan därmed bli negativ för arten. Arten jagar dock över stora ytor, där inventeringsområdet är en mycket liten del, men ett möjligt hot mot arten är minskade födoresurser (artfakta.se). Konsekvenserna av att anlägga en dagvattendamm kan bli positiva för arten då en sådan kan bidra till ett ökat antal flygande insekter.

Den rödlistade arten ärtsångare påträffades i den öppna gräsmarken med inslag av buskage. Biotopen stämmer väl med artens habitatkrav då den föredrar halvöppna busk- och gräsmarker (artfakta.se). En exploatering av området kommer medföra minskat livsutrymme för arten i inventeringsområdet.

Det rödlistade trädslaget ask påträffades med enstaka exemplar i skogsmiljön i norra delen av inventeringsområdet. Ett av träden var ett vuxet träd, övriga var små individer. Inget av träden var gammalt eller hade andra biologiska värden. Arten är rödlistad då den är hårt ansatt av askskottsjukan, en aggressiv svampsjukdom (artfakta.se). Avverkning av de träd-individer som påträffats i inventeringsområdet kommer inte innebära en stor förlust av viktig biologisk mångfald.

Den fridlysta arten vanlig padda påträffades i skogsmiljön i den norra delen av inventeringsområdet. Den befann sig då i sin landfas och var inte vid ett möjligt lekvatten. Arten uppehåller sig i många olika miljöer för jakt, skydd och övervintring under sin landfas. Varierade skogsmiljöer likt denna, med rik tillgång på gömställen och föda i gårdsgårdar, under död ved, fuktiga miljöer och lövskogsförna är positivt för arten (artfakta.se). En förlust av skogsmiljön eller utarmning genom att värdefulla strukturer försvinner skulle påverka arten negativt. Konsekvenserna av att anlägga en dagvattendamm kan bli mycket positiva för arten då en sådan med lämpligt utförande kan vara ett bra lekvatten. Under våren 2021 kommer en fördjupad artinventering av groddjur genomföras och då kan eventuella lekmiljöer för arten kartläggas.

Konsekvenser för generella biotopskydd

På nuvarande parkeringsplats utanför Fridaskolan finns flera rader av lönnar. De bedöms vara alléer och omfattas av det generella biotopskyddet. Inga biologiska värden, så som värdefull moss- eller lavflora, håligheter eller sällsynta insekter upptäcktes i fält. Träden är inte gamla nog för att utgöra en biotop med en värdefull kontinuitet. Vid en framtida exploatering bedöms risken som låg att några befintliga naturvärden skulle gå förlorade då lönnarna fälls. Lönnarna har dock börjat utveckla en bark och stamstruktur som medger livsutrymme för lavar och mossor och den upprepade beskärningen kan komma att generera stamhåligheter med en värdefull småkrypsfauna. Så att avstå från att avverka träden kan på sikt ge höga biologiska värden.

Genom de öppna och delvis buskiga gräsmarkerna i inventeringsområdet går ett öppet dike. Öppna diken i jordbrukslandskapet räknas som generella biotopskydd i kategorin småvatten. Inga biologiska värden, så som värdefull flora eller groddjur upptäcktes i fält. Vid den fördjupade artinventeringen av groddjur och fåglar våren 2021 kan dock eventuella nya fynd ändra på den bilden. Öppna diken kan också ha ett värde för biologisk mångfald i stort. De erbjuder bl.a. livsmiljöer åt vattenlevande insekter, korridorer av skyddande vegetation för fåglar och smådäggdjur och en möjlighet att komma åt dricksvatten för vilt och fåglar. En förlust av öppna diken i området kommer med stor sannolikhet påverka den biologiska mångfalden i stort på ett negativt sätt i området och eventuellt också påverka skyddade arter så som groddjur.

Kompensationsåtgärder för skyddade och rödlistade arter

I skogsmiljön bör i möjligaste mån värdefulla strukturer sparas som de är, det handlar om stenmurar, död ved, gamla och/eller grova träd, hålträd, brynmiljöer och fuktstråk. I de fall där bevarande inte är möjligt kan en viss kompensation åstadkommas genom att död ved nyskapas eller flyttas, murar flyttas, holkar sätts upp och förekomsten av bärande och blommande träd och buskar gynnas. Sådana åtgärder kan gynna både de påträffade rödlistade eller skyddade arterna svartvit flugsnappare, grönsångare och vanlig padda, men också bidra till att minska de allmänna konsekvenserna för den biologiska mångfalden.

Att anlägga en eller flera dammar kan vara ett sätt för att kompensera för eventuella lekvattnen för groddjur som gått förlorade. Slutligt utlåtande om det ges efter den fördjupade artinventeringen av groddjur våren 2021. En damm kan också bidra till den biologiska mångfalden i stort i området, bl.a. genom en ökad insektsproduktion.

För att gynna ärtsångaren och andra fågelarter med liknande miljökrav kan täta buskage sparas och en eller flera gräsytor skötas som höggräsyta, dvs att ytan slås vid ett eller två tillfällen per säsong.

Kompensationsåtgärder för generella biotopskydd

Så långt det låter sig göras kan så många av alléträden som möjligt sparas när marken kring dem omdanas, förutsatt att tillräcklig hänsyn tas till träden under arbetet. Om det inte är

möjligt kan en ny lönnallé eller solitära lönnar som sköts på motsvarande sätt planteras. För att på annat sätt kompensera för förlusten av solexponerade träd kan man lyfta fram individer av de befintliga ädellövträden utanför de områden som skall förbli skogsmark, och göra dem till solexponerade solitärträd.

För att kompensera för de biologiska värdena av ett öppet dike kan andra småvatten anläggas. En eller flera dammar kan på många sätt kompensera för diket. Här kan groddjur leka, vatteninsekter leva och vilt och fåglar söka vatten. En damm placeras med fördel så att hög vegetation, buskar och död ved finns i strandmiljön, men också så att vattenytan är solexponerad så att groddjurs utveckling gynnas genom högre vattentemperatur.

Referenser

Publikationer

- Appelqvist, T. & Bengtsson, O. 1992. Värdefull moss- och lavflora i Härryda kommun
- ArtDatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Envall, K. 1986. Inventering av ädellövskog i Härryda kommun. Länsstyrelsen i O-län.
- Härryda kommun. 2012. Naturvårdsplan för Härryda kommun.
- Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden. Handbok 2012:1. Utgåva 1. Naturvårdsverket
- Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen. Jönköping.
- Nitare, J. 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsen. Jönköping.
- Svensk författningssamling 2007:845. Artskyddsförordning. Miljö- och energidepartementet.
- Swedish Standards Institute 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:214

Internetkällor

- Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Informationskartan Västra Götaland.
<https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?apid=023f6dde755f41c5a719b111ddfb80ed>. Hämtat 2020-03-23.
- Artportalen. <https://artportalen.se>
- Skyddad natur. <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se>
- Artfakta, SLU. <https://artfakta.se/artbestamning>